

HC7, 16-10-2019

Jeugdstrafrecht deel III: De bijzonderheden in de tul: BJJ

Doelen college jeugdstrafrecht

Kennismaking met:

1. Bijzonderheden in Sr (leeftijdsgrenzen/aansprakelijkheid/sancties).
2. Bijzonderheden in Sv (waarborgen/kwetsbaarheid).
3. De bijzonderheden in de tenuitvoerlegging (tul): de BJJ.
4. Kennismaking met het IVRK → Overkoepelend doel vergelijking met internationaal recht: IVRK.

Vandaag de tul en oplegging van sancties die kunnen leiden tot een plaatsing in een justitiële jeugdinrichting, dan geldt daarbinnen de beginselenwet justitiële jeugdinrichting (BJJI).

5 kenmerken jeugd(straf)procesrecht

Samenvatting eerste twee colleges:

- De sancties staan in het teken van opvoeding.
- Erkenning rol ouders in het proces → Ouders spelen bij volwassenen veel minder een rol.
- Erkenning noodzaak rechtshulp (gegarandeerd) → Gegarandeerd: heeft te maken met het zijn van een kwetsbare verdachte.
- Erkenning noodzaak privacy (gesloten deuren) → Privacy hoger geacht dan bij volwassenen (daar geldt openbaarheid). Staat in het teken van de opvoeding, mogelijkheid om een frisse start te maken, tweede kans.
- Erkenning als specialisme (Kinderrechter) → Erkenning dat jeugdstraf een specialisme is. gespecialiseerde personen: kinderrechter.
- Het is gewoon strafrecht, maar dan een maatje kleiner.

Inhoud van dit college

1. Het IVRK, aanbevelingen Kinderrechtencomité 2015.
2. Invloed IVRK op de rechtspraak.
3. Executie van de vrijheidsbenemende sancties in een justitiële jeugdinrichting.
4. Zwaardere sancties onderling vergeleken → Zwaardere sancties die kunnen leiden tot een verblijf in de justitiële jeugdinrichting.
5. Voorbereiding tentamendeel strafrecht, bespreking hertentamen van vorig jaar.

2. IVRK artt.1, 3, 6, 12, 37 en 40 IVRK

- **Art. 1:** iedereen < 18 is een 'kind', tenzij rechtens eerder meerderjarig (**art. 1:253ha BW**) → Bijvoorbeeld moeder van een kind die zelf nog < 18 jaar is maar meerderjarig wordt verklaard zodat ze wel gezag kan uitoefenen.
- **Art. 3-1:** het belang van het kind staat altijd voorop bij alle hen betreffende **overheidsmaatregelen**. Bijvoorbeeld:
 - Strafrechtelijke en vreemdelingenrechtelijke maatregelen.
- **Art. 6-2:** waarborging 'in ruimst mogelijke mate' van de mogelijkheid van overleven en **ontwikkeling**; → Ontwikkeling van het kind moet ook in het strafrecht voorop blijven.

- **Art. 12:** eerbiediging van de mening van het kind, **recht om gehoord te worden** in elke gerechtelijke en bestuurlijke procedure. → aan de ene kant zegt het strafrecht ze zijn nog niet helemaal verantwoordelijk te houden, zeker onder de 12 jaar niet en daarboven enigszins vermindert. Veel vroeger was je gewoon een non-persoon en hoefde je niet gehoord te worden. Maar feit dat je niet helemaal verantwoordelijk bent, betekent niet dat je geen recht hebt om te mogen zeggen wat je van de zaak vindt.
- **Art. 37:** waarborgen bij **vrijheidsontneming** → Zie volgende slides.
- **art. 40:** waarborgen bij toepassing van strafvervolgning → Zie volgende slide.

Art. 37 IVRK; vrijheidsontneming

Verbod inhumane behandeling; geen levenslange straf, (**37 sub a**) → Geen levenslange straf mogelijk als je < 18 jaar bent. Maar andere sancties kunnen wel: tbs, Pij-maatregel wordt dan omgezet in volwassen tbs. En als het volwassenen strafrecht wordt toegepast, dit kan als je 16 of 17 jaar bent, dan kun je in één keer een volwassen tbs krijgen.

Vrijheidsontneming (ook aanhouding) laatste middel, van zo kort mogelijke duur (**37 sub b**).

Recht op contact met familie, tenzij 'exceptional circumstances' (**37 sub c**) → BJJ: recht op contact met familie kan met voeten worden getreden op het moment dat je je niet goed gedragen hebt of een gevaar vormt (dit zijn exceptional circumstances). Verplichte juridische bijstand (!) (**37 sub d**). Gescheiden van volwassenen (**37 sub c**). Nederland maakt hierbij een voorbehoud. Art. **37 sub c** is dus in zoverre niet van toepassing.

Ratio voorbehoud bij 37 sub c IVRK:

Het voorbehoud ziet op de toepassing van **77b Sr**. 'aangezien de tenuitvoerlegging in deze gevallen ook zal plaatsvinden in het circuit voor volwassenen, kan van het opleggen van een sanctie uit het gewone strafrecht de samen plaatsing van jeugdigen met volwassenen het gevolg zijn. ... zodat bij dat onderdeel van **artikel 37** een voorbehoud is gemaakt.' Heeft dus een administratieve, kostenbesparende grondslag. Gehandhaafd bij invoering adolescentenstrafrecht (MvT 2012). NB Het voorbehoud omvat omgekeerd (**77c**) de plaatsing meerderjarigen bij minderjarigen. Nu wel mogelijk gemaakt dat meerderjarigen bij minderjarigen worden geplaatst, dit is erbij gekomen in het adolescentenstrafrecht.

Artikel 40 IVRK: kind en strafvervolgning

Art. 40-1: de rechten van kinderen die worden verdacht van, vervolgd of veroordeeld wegens een strafbaar feit. Moeten worden erkend door een wijze van behandeling die geen afbreuk doet aan gevoel van waardigheid, en eigenwaarde, die eerbied voor de rechten van de mens vergroot, op herintegratie. is gericht en op aanvaarding door het kind van zijn opbouwende rol in de samenleving. Dit is opvoeden van het kind tot een rechtsburger door het goede voorbeeld te geven.

Artikel 40 leden 2-4 IVRK: vgl. 6 en 8 EVRM

- **Art. 40-2: onverwijilde mededeling** beschuldiging, eventueel 'door tussenkomt ouder/voogd', met juridische bijstand ten behoeve van verdediging
- Met volledige eerbiediging van zijn of haar privéleven
- **Berechting zonder vertraging**, en met bijstand raadsman
- **Art. 40-3:** verplichting om te zoeken naar **alternatieven voor gerechtelijke afdoening**, mits grondrechten worden geëerbiedigd (voorbeeld: HALT afdoening, buitengerechtelijke afdoening)

- **Art. 40-4:** verplichting om te zoeken naar **alternatieven voor institutionele zorg**; waaronder programma's van onderwijs en beroepsopleiding, dus bejegening vanuit zorg voor het kind, en in verhouding tot delict (voorbeelden: Leerstraf, sancties die ambulante zijn; dingen die je kunt uitvoeren zonder dat je geheel van je vrijheid wordt beroofd, je wordt wel in je vrijheid beperkt.)

Doel IVRK samengevat:

Strafrechtelijk ingrijpen mag geen negatief effect hebben op de ontwikkeling kind. 'Respect voor het kind' als **spiegel**, als leerervaring voor het kind (General Comment 'Children's rights in juvenile justice' (nr. 10 2007). NB GC is geen verplichte stof.

Enkele aanbevelingen van de VN 2015

(4e rapport Kinderrechtencomité)

- Stop met het berechten van 16- en 17-jarigen onder het volwassenenrecht, ongeacht de ernst van de verdenking.
- Plaats minderjarigen alleen in een gesloten jeugdinrichting als laatste redmiddel, bekijk regelmatig of de maatregel ingetrokken kan worden en kies waar mogelijk voor alternatieven als reclassering, bemiddeling, begeleiding of een taakstraf.
- Zet kinderen niet samen met volwassenen in detentie en voorzie in onderwijs en toegang tot gezondheidszorg.
- Train medewerkers van politie en justitie in kinderrechten en verzeker toegang tot onafhankelijke juridische bijstand voor minderjarigen in een vroeg stadium van het proces.
- Stop met afname van DNA en wis het strafblad van minderjarigen als zij hun straf erop hebben zitten. → Hier zijn we mee in conflict.

3.De HR en het IVRK, drie voorbeelden:

1. Uitbreiding bijstand op politiebureau (**Salduz**), werd door HR gebaseerd op EHRM en niet op IVRK (nu ook op de wet)
2. **HR 16-12-2003:** termijn overschrijding leidt niet tot no-OM Schending redelijke termijn (16 maand) is geen reden voor no OM: 'IVRK stelt geen andere eisen dan EVRM en BUPO', NB ook 16 md is niet snel, en sluit niet aan bij GC 2007 nr 10.
3. Geen generieke uitzondering (op basis leeftijd) van toepassing Wet DNA veroordeelden, 'gelet op doel van de wetgever' (**HR 13-5-2008**) ondanks bijv. artikel 6 IVRK (waarborging in ruimst mogelijke mate van ontwikkeling van het kind) en 15 sept 2016 (dat er veel tijd verlopen is tussen vonnis en afname doet niet ter zake).

Conclusie: HR houdt het bij EVRM en BUPO en ziet IVRK en GC's nog niet als extra beschermende verplichtingen. Lagere rechters zien meer ruimte om rekening te houden met leeftijd: Het IVRK stelt geen andere eisen dan het EVRM.

Lagere rechtspraak 'undue delay en ontvankelijkheid OM'

Rb A'dam, 20-9-2012, idem 7-10-2013 probeert opnieuw: 'OM no als na aanhouding meer dan 2 jaar wordt gewacht met dagvaarden.' Maar HR 8 sept 2015 NJ 2016/40 met noot Mevis (dadenloosheid OM) gaat hierin niet mee, gelet op onder meer 'het belang van slachtoffers' en mogelijkheid van strafvermindering, 9a Sr of 36 Sv.

Mevis uit kritiek op HR, omdat die te weinig naar het veld luistert en moedigt lagere rechter aan door te gaan, want: 'zolang rechtspraak tot nadenken aanzet, is er nog geen sprake van een ongehoorzame rechter'

Mevis: lagere rechters blijf dingen doen tegen deze uitspraak van HR.

Lagere rechtspraak: 'gering feit en ontvankelijkheid OM'

OM is niet-ontvankelijk wegens ernstige schending beginselen goede procesorde nu het hier betreft een 13-jarige die terecht moet staan wegens 'het elkaar laten tongzoenen van kleuters op schoolplein (**248bis**) → Schending bbp: want er is de voorwaarde: zoveel mogelijk buitengerechtelijk moet worden afgedaan. Zo'n jong iemand breng je niet voor de rechter. IVRK wordt gebruikt om een bepaalde beslissing op te laten baseren.

- (**art. 3 en 40 IVRK**) (Rb Roermond 16-2-2009).
- Vervolging 14-jarige die zich verzette tegen aanhouding (**184 Sr**), op school, in bijzijn leraren en medeleerlingen, wegens verdenking diefstal telefoon, (nekklem, armklem, handboeien) à OM n-o wegens 'grove veronachtzaming belangen minderjarige door de politie, schending 40 IVRK (erkenning rechten van kind als verdachte (**Hof A'dam 19 april 2012**)).

Lagere rechter en 'opslag DNA-jeugdige'

Zie **artikel 2 DNA-V, Rb Rotterdam 15 okt 2013** :

12-jarige veroordeeld wegens beroving (mobiele telefoon). Inmiddels 15 jaar en niet meer met justitie in aanraking gekomen. "Een eenmalig incident, gezien tegen de achtergrond van de levensfase waarin de veroordeelde verkeerde en met name de moeilijke periode die hij doormaakte Het recidiverisico wordt zeer klein geacht. Gelet op artikel 8 EVRM acht de rechtbank een langdurige inbreuk op de lichamelijke integriteit van de veroordeelde 'disproportioneel'. (vgl. **art. 40 IVRK**, maar de Rechtbank past dat artikel niet toe) ›procedure: bezwaar bij rechtbank e.a. (**art. 7**); geen appel mogelijk

Lagere rechtspraak is kritisch op 77b Sr

- **Rb Arnhem 12-11-2012**, (uitlokking Facebook-moord): legt 24 maanden en PIJ op aan 16 en 17-jarige en wijst toepassing **77b** af → Art. 77b Sr: Mogelijkheid om volwassen sanctie te krijgen.
- 'omdat minderjarigen niet zijn uitontwikkeld en de nadruk minder moet liggen op vergelding maar op pedagogisch karakter van de sanctie.'
- Toepasselijke bepalingen IVRK?
- **Art. 3 IVRK** (belang kind staat voorop bij bepalen straf),
- **Art. 37b IVRK** (opsluiting als laatste middel en zo kort mogelijk)
- **Art. 37c IVRK** (niet samen plaatsen minderjarigen met volwassenen)

Lagere rechtspraak en 77ma Sr

- 'Deze inperking kan in voorkomende gevallen strijd opleveren met de doelstelling van het jeugdstrafrecht als ook met de **artikelen 37 lid 1 onder b en 40 leden 1 en 4 IVRK**.'
- 'In alle gevallen waarin onder toepassing van artikel 77ma Sr naast een taakstraf tevens het opleggen van jeugdetentie wordt gevorderd, dient dan ook **zeer kritisch gekeken te worden** of aan de voorwaarden van dit artikel is voldaan én of toepassing geen strijd oplevert met internationale verdragsbepalingen.'

- ‘Onder een “**ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit**” (**77ma-1a**) dient niet worden verstaan de eventuele psychische gevolgen die het strafbare feit voor het slachtoffer heeft gehad.’ (enge uitleg) (**Rb A’dam 25 aug 2014**, NBSTRAF 2014/252 met noot J. Boksem).

Art. 77ma Sr: Verbod opleggen kale taakstraf bij geweldsdelicten

→ Geldt sterker bij jeugdigen dan bij volwassenen, bij volwassenen geldt verbod kale taakstraf ook.

- Gaat om geweldsdelicten: ‘onder een ‘ernstige inbreuk op de lichamelijke integriteit’
- Psychische schade, wordt terughoudend mee omgegaan. Psychische schade is moeilijker aan te tonen dan lichamelijke schade.

Lagere rechtspraak en VOG

14- of 15-jarige pleegt ontucht door ‘betasting’ (**art. 246 Sr**) Rb ziet het als: ‘seksueel experimenteergedrag’. ‘De verdachte heeft direct na het delict zijn excuses aan de ouders van het meisje aangeboden en heeft zich vrijwillig aangemeld bij De Waag voor een behandeling; Hof Den Haag 21 juni 2011: past **artikel 9a Sr** toe en overweegt ‘dat het arrest kan worden getoond bij weigering VOG’ omdat een weigering inbreuk zou maken op zijn rechten ex **art. 8 EVRM** en **art. 3 IVRK**.

Vergelijkbaar: **Hof Den-Haag 1 oktober 2015** Andere ‘oplossing’: uitleg van het begrip ‘ontucht’ in de strafwet

Art. 9a: schuldigverklaring zonder oplegging van straf. Rechtbank zegt: Als VOG wegens veroordeling zonder strafoplegging als daarom de VOG wordt geweigerd laat ze dan de tekst van dit arrest zien.

Het lijkt wel: hoe ernstiger de gevolgen van de veroordeling..

hoe strenger de uitleg van de wet ... bv ‘ontucht’ in **art. 245 Sr**

- Indien bv leeftijdsverschil minderjarigen gering → ‘ontucht’? → Leeftijdsverschil minderjarigen gering: Dan mag je nog steeds geen seksuele handeling verrichten, als je zelf ook van die leeftijd bent dan kan er in de praktijk rekening mee worden gehouden. Uiteraard als je een affectieve relatie hebt met elkaar en het daarbinnen plaats vond.
- **HR 24 juni 1997, NJ 1997, 676:** ‘dat hoeft niet per se’

Criteria kunnen zijn:

1. Gering leeftijdsverschil.
2. Affectieve relatie.
3. Niet ‘tegen de zin’ of ‘ondergeschikte’.
 - geen ontucht: **Hof Den Haag 21 nov 2007** (17 jaar /14 jaar: ‘terecht sepot’)
 - wel ontucht: **Rb MNE 18 juni 2013** (18 jaar/13 jaar, ook al is hij verstandelijk gehandicapt (wel is **77c** toegepast) → **77c:** adolescenten strafrecht. Wordt vaak toegepast op mensen met verstandelijke beperking.

4. Strafrechtelijke opsluiting jeugdigen

Art. 8 BJJ: staat opgesomd op welke juridische titels je allemaal kan worden opgesloten:

- Voorlopige hechtenis (maatregel) in JJI (**8-1a BJJ**) en overal elders (**art. 493Sv**) → hoeft niet per se in een JJI, kan ook ergens anders. Maar kan niet bij volwassenen, zoals huis van bewaring. Elders kan wel betekenen: ‘thuis’.

Juridische titels voor opsluiting:

- Jeugddetentie (straf) in JJI (**art. 8-1b BJJJ**)
- Pij (maatregel) in JJI (**8-1e BJJJ**)
- Vervangende jeugddetentie in JJI

Dus al deze titels zitten bij elkaar in JJI: ongeacht straf/maatregel en ongeacht leeftijd 12-14-jaringen worden wel zoveel mogelijk gescheiden van ouderen.

De selectie ligt in handen van Dienst justitiële inrichting (ministerie van justitie en veiligheid) **kinderrechter kan adviseren** omtrent plaatsing (wat voor soort inrichting en welke) (77v) Alleen 'gevangenisstraf' en 'tbs' in inrichtingen voor volwassenen, tenzij de rechter of de minister dat bepaalt bij onder 21 (zie **8-1h BJJJ**) → Kinderrechter kan adviseren over de plaatsing: wat voor soort inrichting en welke. Dit is anders dan bij een volwassene. Dit is onderdeel van karakter jeugdstrafrecht, het is meer maatwerk. Tenzij rechter bepaalt dat je toch in een JJI moet worden geplaatst.

- Bij gedragsbeïnvloedende maatregel. Het is een maatregel, terwijl (vervangende) jeugddetentie een straf is. dus dan wordt de maatregel omgezet in een straf.

Voor 2008 kon je als civielrechtelijk veroordeelde ook samen geplaatst worden met strafrechtelijk geplaatsten. Kan nu niet meer. Want politiek gevoelig, strafrecht en dus criminelen werden samengevoegd met kinderen die vrijwel niets hadden gedaan.

Tenuitvoerlegging Voorlopige hechtenis

- (na maximaal 6 dagen in verzekeringstelling, art. 58 lid 2 Sv).
- Beveelt RC de bewaring: in JJI maar ook wel thuis.
- Of op politiebureau....
- 12-16-jarigen: maximaal 3 dagen (art. 15 BJJJ)
- 16 en 17 jaar: maximaal 10 dagen (art. 15 BJJJ)
- → anders dan bij volwassenen, waar je zou kunnen nadenken over schorsing, geldt met name van je vrijheid berooft zijn op politiebureau je moet dan worden overgeplaatst naar een JJI, omdat daar meer expertise is om om te gaan met kinderen in detentie. Voor volwassenen maakt dit niet uit. Volgende sta is schorsing van voorlopige hechtenis te moeten overwegen om iemand niet te lang in een JJI te laten zitten.
- 18-23-jaringen in JJI voorlopig gehecht worden? Kunnen ze er als verdachte geplaatst worden? Ja, in het eerste jaar Adolescenten-Sr (2014/2015) zijn 252 adolescenten de JJI ingestroomd wegens voornemen tot toepassing 77c (art. 8, lid 1 a, laatste stuk BJJJ) → personen waarvan voornemen is uitgesproken dat adolescentenstrafrecht wordt toegepast ook in een JJI kunnen worden opgesloten.

Nachtdetentie

Nachtdetentie is in de wet geregeld (**493-3 Sv**), vroeger was het een voorwaarde bij een schorsing van de voorlopige hechtenis, nu is het onvoorwaardelijke voorlopige hechtenis → Nachtdetentie kan bij voorlopig gehechte. Dat is van belang voor de aftrekbaarheid (**art. 27 Sv**) → Voorlopige hechtenis kan nachtdetentie zijn, overdag gelden dan vaak andere schorsingsvoorwaarden. Telt mee voor de aftrekbaarheid. Veroordeeld met aftrek van voorarrest: dan telt nachtdetentie ook mee.

- **Voorwaarden:**

- De jongere moet beschikken over een “zinnvolle, gestructureerde dagbesteding” (school, werk of een instelling voor dagbehandeling eventueel in combinatie).
- “binnen een redelijke termijn te bereiken” (in verband met dagelijks vervoer).
- Hij moet een contract ondertekenen waarin hij zich akkoord verklaart met de voorwaarden.
- De praktijk wijst overigens uit dat het leven in twee werelden, de vrije en de gesloten, niet eenvoudig is.

Ook de GBM kent programma’s met nachtdetentie, **art. 77w -4 Sr**

Verloop jeugddetentie (straf), 77i

Voorlopige hechtenis gaat over in jeugddetentie (of in maatregel PIJ)

- Bejegening in JJI heeft pedagogische karakter door:
 - Kinderrechter kan omtrent plaats detentie adviseren (**77 v**)
 - De kinderrechter kán elk moment VI verlenen, **art. 77 j lid 4** → kan bij volwassenen niet
- Maar in plaats daarvan wordt het STP gebruikt (**art. 3 BJJJ**), zoals een ‘penitentiair programma’ voor volwassenen, (**2-1 BJJJ/ 2 RJJI**, (**RJJJ**, zie Nestor, mag geprint mee naar tentamen als niet in wetboek (staat niet in de Kluwer)) → STP: scholings- en trainingsprogramma, vergelijkbaar met het penitentiair programma van volwassenen. Manier om voor de vi te oefenen met vrijheden. Bij volwassenen is het meer een voorrecht en soms ook een noodzaak, weinig verloop mogelijkheden binnen gevangenis. Dus als je wilt resocialiseren moet je penitentiair programma.
- Regime bij jeugddetentie in JJI:
 - Voor jongeren Verplicht onderwijs, **art. 52 BJJJ**
 - You Turn (zie Nestor) basismethodiek, SCM, EQUIP → Nestor: basis methodiek die wordt gebruikt in JJI: die heet You Turn, gaat over sociale competenties, dat is individueel, wat voor vaardigheden heb je nodig. EQUIP; soort van groepsinterventie waarin je je problemen en valkuilen met elkaar bespreekt.

Verloop PIJ

PIJ verloopt bijna hetzelfde als jeugddetentie (qua regime), maar nu staat de maximale duur niet vast (tenzij geen geweldsdelict, **77t lid 3**) en de voorwaarden voor STP zullen strikter zijn → Qua regime hetzelfde, hier geldt de BJJ. Verschil: externe rechtspositie: maximale duur staat niet vast. Tenzij sprake is van een niet-geweldsdelict is de duur gemaximeerd. Voorwaarden voor scholings- en trainingsprogramma zijn dan ook strikter omdat je niet kunt toewerken naar een bepaalde datum.

- Vóór aanvang van de voorwaardelijke beëindiging kan **3, 6, of 12 maanden STP** worden toegestaan, afhankelijk van de duur van de PIJ (**art. 5 RJJI**)
- Voorafgaand aan STP wordt verloop verleend, → Verloop Pij’ers: minister moet altijd verloop verlenen voordat je daadwerkelijk verloop kan krijgen van de directeur. Pij kan steeds worden verlengd, maar duurt maximaal 7 jaar. Voordat het helemaal eindigt moet er een jaar voorwaardelijke beëindiging zijn. Is beter geregeld dan bij tbs, heeft te maken met maximale duur van 7 jaar. Tenzij de pij wordt omgezet in tbs.
- (Regeling verloop en STP jeugdigen 1 juli 2014).
- NB Verloop en STP alleen met machtiging minister op basis van goedgekeurd plan (vgl Verlofregeling TBS).

Einde PIJ 77t, 77ta en 77tb:

In geval van verlenging PIJ: steeds voorwaardelijke beëindiging 1 jaar voor maximaal termijn PIJ (77t-2). Dat is 1 jaar voor de termijn van 3 jaar of een jaar voor de termijn waarmee rechter heeft verlengd en in elk geval 1 jaar voor 7 jaar. Na 1 jaar voorwaardelijke beëindiging volgt onvoorwaardelijke beëindiging (77ta-3), tenzij voorwaardelijke beëindiging is verlengd. Pij kan overgaan in TBS als grote kans op recidive (77tc).

Tenuitvoerlegging GBM

GBM is intensieve begeleiding door ambulante behandeling → Ambulante behandeling: je zit niet opgesloten in een JJI, tenzij nachtdetentie. Minimaal 6 maand, maximaal 1 jaar, en 1 x met zelfde verlengbaar (appel 502-2). Voorwaarden voor oplegging GBM: ernst misdrijf, recidive (77w).

- **gevaarscriterium zoals in 77s ontbreekt. Dan wel deskundig advies vereist**
- Elektronisch toezicht en Nachtdetentie zijn mogelijke programmaonderdelen (77w-4,5)
- Alleen opsluiting in geval van
- Time-out (77wc-6)
- Tenuitvoerlegging van de opgelegde **vervangende jeugddetentie** ter afdwinging medewerking van maatregelen die zijn opgelegd (77wc-1; bezwaar 77wc-4)
- **GBM (gedragsbeïnvloedende maatregel) benadert de onvoorwaardelijke jeugddetentie in de vorm van STP.**
- **En de voorwaardelijke jeugddetentie met bijzondere voorwaarden.**
→ Lijkt op jeugddetentie in de vorm van STP.

5.Zwaardere sancties onderling vergeleken: GBM en voorwaardelijke jeugddetentie met bijzondere voorwaarden

Billenknijperarrest, HR 12 juli 2011, NJ 2011, 529 noot Mevis:

Jongen, op fiets, knijpt op 25 en 28 mei 5 meisjes in de billen. Aanbevolen therapie: 'Seks en grenzen' (600-800 uur in 2,5 jaar). Welke sanctie kan de rechter dan kiezen?

- A. voorwaardelijke jeugddetentie met bijzondere voorwaarden: volgen programma 'Seks en grenzen'
- B. GBM met programma 'Seks en grenzen' → maximale duur 2 jaar
- C. 12 dagen (straf opleggen gelijk aan voorarrest) plus leerstraf van 30 uur, zoals raadsman bepleit (vgl. Richtlijn en kader bij art. 246 Sr: eenmaal knijpen = 32 uur taakstraf)

De rechter koos A: 3 maand jeugddetentie met bijzondere voorwaarden Seks en grenzen, dus gedurende meer dan 2 jaar. Proeftijd kan over de 2 jaar heen gaan.

HR (Billenknijperarrest)

Blijkens de ... wetsgeschiedenis stond de wetgever bij de invoering van de gedragsmaatregel als bedoeld in art. 77w Sr voor ogen dat bij het bestaan van een dergelijke gedragsmaatregel, die slechts kan worden opgelegd indien de ernst van het begane misdrijf of de veelvuldigheid van de begane misdrijven of voorafgegane veroordelingen wegens misdrijf hiertoe aanleiding geven en die wordt opgelegd voor de duur van minimaal zes maanden en maximaal een jaar, de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit meebrengen dat het stellen van voorwaarden die langer duren dan zes maanden of bijzonder intensief van aard zijn bij voorkeur worden toegepast in het kader van deze maatregel in plaats van in het kader van de voorwaardelijke veroordeling.

HR vond dat beter een GBM had kunnen worden opgelegd. Juist die is bedoeld voor dergelijke intensieve programma's (tentamen: dit in achterhoofd houden, beargumenteren waarom bepaalde sanctie het meest aangewezen is in een bepaald geval)

Conclusie:

Voorwaardelijke jeugddetentie in beginsel niet aangewezen voor lange intensieve gedragsbehandeling. Maar uit onderzoek blijkt dat de maatregel maar in 1% van de gevallen wordt gebruikt (330 x in 5 jaar (2008-2013)).

- Redenen:

- Rechter vindt de vervangende detentie te zwaar Nb maar dit kan flexibel worden gehanteerd
- Behandeling kan door middel van bijzondere voorwaarden
- Jongere onvoldoende gemotiveerd Een kwart van de GBM's mislukt → dan heb je de vervangende detentie om te motiveren.

Samenvatting jeugddetentie, PIJ en GBM

Verschillen hangen samen met verschil tussen straf en maatregel

- Verschil in sanctiedoel → straf versus maatregel: straf kijkt terug, maatregel zoekt meer nut voor toekomst. Bij straf geldt meer proportionaliteit, omdat wordt terug gekeken naar ernst van delict. maatregel wordt iets meer toegestaan van langere vrijheidsbeneming als het nodig is van ernst problematiek betrokkene.
- Verschil in voorwaarden voor oplegging; zie 77s, 77w!
- Verschil in eis proportionaliteit
- Wel / geen verlengbaarheid

Keuze van de juiste sanctie...

- Probeer een passende sanctie te kiezen

First offender, ernstig zedenvergriep, lang programma, welke sanctie Jeugddetentie, GBM of PIJ?

Jeugddetentie:

- Denk ook aan voorwaarden jeugddetentie met bijzondere voorwaarden.
- Voorwaarden moeten in verhouding staan tot ernst delict.
- Denk aan afbakening met GBM (Billenknijperarrest).

GBM:

- GBM dient om een ambulante gedragskundige maatregel van minimaal 6 maanden mogelijk te maken met als doel gedragsverandering. De **maximaal** 6 maanden vervangende hechtenis hoeven niet proportioneel te zijn. Verlenging mogelijk met maximaal een jaar.

PIJ:

- Zie voorwaarden voor oplegging; deze zijn gelijk aan TBS:
- Lang programma, kan verlengd worden.
- Ernstig zedendelict: moet sprake zijn van stoornis.
- First offender, maakt dat uit? Bij oplegging PIJ: ernst feit en veelvuldigheid voorafgaande misdrijven in aanmerking nemen. Dus PIJ is een soort van laatste redmiddel, meest heftige sanctie bij jeugdstrafrecht. Qua gevaarlijkheid kan PIJ eerder als iemand vaker gevaarlijk gedrag heeft vertoond. Die first offender zou ervoor zorgen dat je niet meteen kiest voor het ultimum remedium.

Spijbelen (schoolverzuim): welke sanctie?

- A. Halt? → Bij first offender, minderjarige ouder dan 12 jaar. Lichtere gevallen: HALT en als het ernstiger wordt leerstraf of werkstraf.
- B. Geldboete?
- C. Voorwaardelijke taakstraf ?
- D. Taakstraf in de vorm van ? uur leerstraf ? Zie **77m** → Leerplichtwet overtreden is een overtreding, maar kun je wel een behoorlijke leerstraf voor krijgen en dus ook een strafblad.
- E. Taakstraf als werkstraf ?
- F. Voorwaardelijke Jeugddetentie met bijzondere voorwaarden 'volgen van onderwijs' ?
- G. Onvoorwaardelijke Jeugddetentie?
- H. GBM? I. Wat zegt de 'Richtlijn en kader strafvordering jeugd etc'? Zie Richtlijn schoolverzuim.

NB het is een overtreding van de leerplichtwet

Richtlijn schoolverzuim

Tot maximaal 60 uur verzuim, eerste keer: Halt-afdoening

Anders:

- werk of leerstraf tot maximaal 40 uur, bij recidive tot 80 uur
- begeleiding door de jeugdreclassering.

Vanwege achterliggende problematiek kan het nodig zijn erkende interventies, zoals MST (Multi System Therapy) of FFT (Functional Family Therapy) in te zetten via de maatregel Jeugdreclassering.

- geldboete (transactie) indien de jongere werk of inkomsten heeft

NB In alle gevallen leidt het tot een aantekening in de Justitiële Documentatie en wordt het dus gezien bij een aanvraag VOG en DNA-afname indien taakstraf (en niet bij geldboete).

Vernieling op straat, recidive, sanctie?

Voorwaardelijke straf?

- Bijzondere voorwaarden, **77z**.
- Medewerking aan toezicht vereist.
- Proeftijd max 2 jaar (tussentijds 1x verlengbaar).
- Straf is bedoeld als vergelding, dus proportionaliteit vereist.

Maatregel Vrijheidsbeperking (77we)?

- Gebod/ verbod ex **38v-2** → locatie of contact verbod. Bijv. als het steeds op bepaalde hangplek gebeurt.
- Overtreding ervan het leidt tot minimaal 3 dagen, vervangende jeugddetentie, met max van 180 dagen (**38w-2**).
- Een dergelijke maatregel duurt maximaal 5 jaar.
- Sanctie hoeft niet in verhouding te staan tot het delict.

Beide (straf en maatregel) kunnen gecombineerd met andere sanctie.

Nadenken: hoe kun je het gedrag stoppen op de minst intensieve manier.

Oefenvragen hertentamen vorig jaar

VRAAG 6. (10 PT) Casus Erika

Tijdens de Nieuwjaarsnacht lopen de zestienjarige Erika en haar vriendinnen aangeschoten door de wijk. Als ze een geparkeerde politieauto zien staan worden ze baldadig en klimmen ze erop voor een dansje. Als ze zien dat er een agent aankomt springt iedereen er snel vanaf en rent weg. Erika glijdt van de auto af, waardoor de zijspiegel afbreekt. Ze weet niet snel genoeg weg te komen en de agent houdt haar aan voor straatschenderij. Als de agent haar zegt dat als ze rustig meeloopt het allemaal wel mee zal vallen, zegt ze dreigend dat ze helemaal nergens aan wil meewerken.

6a. Loop de voorwaarden voor een HALT-project langs om te beoordelen of Erika daarvoor in aanmerking komt (max. 5 pt).

De voorwaarden voor Halt-afdoening. Zie art. 77e Sr en Besluit aanwijzing Haltfeiten. Steeds een punt voor een van de volgende voorwaarden met toepassing op casus:

- Tussen 12 en 18 jaar oud? (77a)
- Art. 424 Sr is een overtreding en staat in artikel 1 Besluit aanwijzing Haltfeiten; › Instemming van de jeugdige (77e lid 2); niet aan voldaan?
- Toestemming OvJ ?
- Schade lager dan € 900 (zie Besluit). Zijspiegel.
- Eenvoudige zaak. Heterdaad.
- Geen sprake van recidive (Richtlijn op college genoemd)

6b. Noem, naast de buitengerechtelijke afdoening, drie algemene verschillen tussen het jeugdsanctierecht en dat voor volwassenen (max. 5 pt).

Twee punten voor eerste twee goed, 1 punt voor een derde.

- Bijzondere sancties (art. 77h Sr)
- Bv. geen ‘gevangenisstraf’ maar jeugddetentie, geen TBS maar PIJ; geen ISD maar GBM, geen levenslang (zie 77a Sr, 77b-2)
- Lichtere beperking van verbod kale taakstraf
- Algemene strafmaxima (dus niet per delict, maar per strafsoort)
- Eén straf voor tegelijk behandelde delicten (de samenloopregeling geldt niet, 77a en 77 gg Sr)
- Geen vermindering wegens: ‘poging, voorbereiding, deelneming en medeplichtigheid’ (77a en 77gg Sr)
- Meer combinaties van sancties mogelijk (77g)

VRAAG 7. (10 PT) Vervolg casus Erika

Stel, Erika is niet zestien maar twintig. Haar advocaat wil alles uit de kast halen om te zorgen dat op haar het adolescentenstrafrecht van toepassing is. Hij schrijft daartoe een brief.

7. Welk pleidooi, met welke argumenten, zou haar advocaat in de brief moeten houden op basis van wetgeving, jurisprudentie, het internationale recht en eventuele gevolgen van het volwassenen strafrecht? (max. 10 pt).

VRAAG 7. (10 PT) Vervolg casus Erika

Echt pleidooi (obv 77c), steeds een punt met een punt voor toepassing - mogelijk persoonlijkheid dader (2pt), jurisprudentie vooral LVB - en/of omstandigheden van het geval,(2 pt) jurisprudentie vooral

'groepsdruk en impulsiviteit' - ernst van het delict is, anders dan bij 77b, geen criterium, maar kan wel gebruikt worden in het pleidooi (mogelijk 2pt), jurisprudentie bagatel - jurisprudentie (2p), mogelijk punten voor Juliën C. voortbouwend op LVB - internationale recht; niet IVRK noemen want boven 18; wel EVRM; bijv. recht op een eerlijk proces (2 pt) - ivm gevolgen volwassenen strafrecht, vooral bescherming in strafproces strafprocesrechtelijke gevolgen, niet hogere straf (2pt).

VRAAG 8. (10 PT) Vervolg casus Erika

8a. Aan wie moet de advocaat die brief eigenlijk richten? En welke partijen spelen een rol bij de beslissing of adolescentenstrafrecht wordt toegepast (max. 5 pt)

NB: betreft weliswaar geen misdrijf maar overtreding, toch logisch zelfde rollen

OvJ kan traject in gang zetten (2 pt) en dan steeds 1 pt voor onderstaande spelers (bijv 63-5 Sv) Advies van Reclassering, RvdK (bij VH) of gedragskundige Beslissing is uiteindelijk aan (kanton) rechter (niet kinderrechter)

VRAAG 8. (10 PT) Vervolg casus Erika

8b. Geef een voorbeeld van een rechtsbeschermend middel uit het jeugdstrafprocesrecht dat haar op zitting ook toekomt en een voorbeeld van een dergelijk middel dat haar als adolescent niet toekomt (max. 5 pt)

Als adolescent! NB: gaat om zitting, dus niet schorsing VH - Verplichte verschijning werkt (ook) beschermend 260-6 en 278-2 Sv (3pt) - Bijvoorbeeld 'achter gesloten deuren' in beginsel niet (2pt).

VRAAG 9. (10 PT) Vervolg casus Erika

Stel nu dat Erika vanwege haar dreigende taal tegen de agent niet straatschenderij maar bedreiging ten laste wordt gelegd. De RC wordt verzocht haar in voorlopige hechtenis te nemen.

9a. Leg uit of de RC in haar geval zomaar de voorlopige hechtenis kan uitspreken (max. 5 pt)

Men kan nu uitgaan van 16 jaar (jeugdige) of 20 jaar (adolescent) Voorwaarden VH (art. 67 Sv, art 285 Sr) (2pt): VH feit, grond (?), ernstige bezwaren, rekening houden met 67a lid 3 3pt voor 'niet zomaar': RC moet verplicht onderzoek doen naar schorsing VH (onder voorwaarden): Art. 493-1 Sv en art. 27 Besluit zijn van toepassing Voor adolescenten ook van toepassing (63 lid 5 slot Sv).

VRAAG 9. (10 PT) Vervolg casus Erika

9b. En waar zou de eventuele voorlopige hechtenis ten uitvoer moeten worden gelegd? (max. 5 pt)

Blijf consequent in leeftijd t.o.v. vraag a.

- Bij jeugdige: Elke plaats van tenuitvoerlegging is mogelijk (zelfs thuis), zie 493-3 Sv. (3pt), noem ook art. 8-1a BJJl (2pt)

- Bij adolescent: art. 493 wordt voor adolescenten niet per se van toepassing verklaard (3 pt) - In praktijk stromen veel adolescenten de JJI ingestroomd wegens voornemen tot toepassing 77c (art. 8, lid 1 a, laatste stuk BJJl); JJ inrichting is daar wel bestemd voor.

VRAAG 10. (10 PT) Invloed IVRK

10. Geef twee argumenten tegen toepassing van art. 77tc Sr vanuit het karakter van het jeugdstrafrecht en twee op basis van het IVRK?

77tc is de mogelijke omzetting van PIJ in TBS, (2pt) - karakter van jeugdstrafrecht; pedagogisch (2pt) - eindigheid, tweede kans (4pt) - IVRK: Art. 37 IVRK: (2pt voor elk goed argument) - geen levenslange straf, (37 sub a) - vrijheidsontneming (ook aanhouding) laatste middel, van zo kort mogelijke duur (37 sub b) - bevorderen herintegratie kind (40) - belang kind voorop (3).